

Jaqueline Williams:

»Stuðlarnir hjá Botha kenna seg tryggjari í sleyg-politikkinum«

»Eg vildi heldur búa í strásmáttu og havt eina kúgv sum livsgrundarlag enn at hildið fram at líva undir teimum umstøðum, tað hvíta harrafólkið í S-Afrika hevur skapt okkum«, segði Jaqueline Williams, ung litt kvinna og gudfrøðinæmingur úr Johannesburg á pressufundi við føroysk blaðfólk týsmorgunin. Fundurin ið skuldi vera um ta suðurafrikansku kirkjuna og tiltakið norðrønt Dagsverk, bleiv í stóran mun til kjak millum løgtingsmannin og blaðstjóran Óla Breckmann, ið motti upp sum blaðmaður, men hevði eisini sett sær fyrri at sannføra Jaqueline Williams um, hvussu gott hon veruliga hevði tað sum littur suðurafrikanari. Hetta kjak var eisini áhugavert við tað, at tey hjástøðu fingi høvi at siggja intelligenta og væl formuleraða gentu úr Suðurafrika seta hin føroyska apartheid-krossfaran upp á pláss ferð eftir ferð, avgjørt, men kurteisliga.

Jaqueline Williams umboðar ungdomsdeildina hjá South African Council of Churches og hetta er aðru ferð hon vitjar í Føroyum. Júst tann dagin hon kom henda vegin, vóru 10 ár liðin, síðan Soweto-uppreisturin tók seg upp, sum hevur ført til núverandi undantaksstøðuna í Suðurafrika. Hon tók eisini imóti 300.000 kr. í »symbolskum« kekki, úrslitið av arbeiðinum há Norrønum dagsverki í Føroyum seinasta ár. Pengarnir eru longu fluttir til Suður-

afrika íggjøgnum ta dansku fólkakirkjuna og har verða teir brúktir í hjálparstarvi til frama fyri fangar, familjur teirra o.a.

Nógv áhugavert kom fram á tíðindafundinum viðvíkjandi tí núverandi støðuni í Suðurafrika. Eitt av tí mest áhugaverða, ið kom fram, takkað veri hvossu spurningum frá Óla Breckmann, var at tann sokallaði »settárbólak-ófirðurin« í landinum fyrri størsta part er tilrættaðgur og tileldur av stjórni í Pretoria. Stjórnin metir henda ófrið hava stórt propagandavirði og hevur lagt doydn á at sáa split og hatur imillum tey svørtu fyrri síðan at kunna siga við úrheimin, at talan er ikki so nógv um mótstöðu móttvegis tí hvíta minnilutanum sum um innanhýsis klandur og stríð hjá teimum svørtu.

Jaqueline Williams pekaði á, at báðir teir forboðnu felagsskapirnir hjá tiemum svørtu í Afrika, sácp og ANC, byrjaðu friðarliga og royndu í ikki minni enn 60-70 ár at fáa semju í lag við tann hvíta minnilutan og stóri rættiendi fyrri tey svørtu. Tað hevur ongantíð eynast og serliga teir svørtu ungdomarnir burturvisa framhaldandi royndum at arbeiða á friðarligan hátt áleiðis javnrættindum og frígering. »Vit vilja bert eitt«, segði Jaqueline Williams, »og tað er at fáa ræðið í okkara egna landi, tí landi, teir hvítu valds-harrarnir stjól frá okkum við harðskapi og yvirgangi fyrri 300 árum síðan. Vit eru givin at biða,

vit hava biðað og støðan er bara versnað.«

»Tað gevur onga mein-ing at samanbera livskorin hjá teimum svørtu í Suðurafrika við onnur í Afrika ella tí triðja heiminum«, segði Williams sum svar til viðmerking frá Óla Breckmann um at fleiri svørt í Suðurafrika eiga bilar. »Suðurafrika er eitt tað ríkasta landið í heiminum: har er gull, diamantar, uran og aðrir dýrabarir náttúruressursir. Hvi kunnu tey svørt, sum eiga landið, ikki njóta eitt sindur av ríkidøminum? Sannleikin er tann, at tey hvítu, ið telja 20% av íbúgvunum, eiga yvir 80% av øllum lutunum í landinum. Tað verður fært fram, at tey svørtu eiga 50.000 fyrirtøkur og tað má ljóða sum eitt stórt tal í einum landi sum Føroyum har bert 45.000 fólk búgva. Men í Suðurafrika eru 30 mió. fólk og ognarluturin hjá teimum svørtu sum heild er tí stak litil. Fyri at sam-anberingin skal vera rættvis og skillig, má hon vera imillum tey svørtu í Suðurafrika og tey hvítu í Suðurafrika. Fyri okkum eru tey hvítu í Suðurafrika imynd ilskunnar. Tey hava ríkið okkum út í oyðimørkina, til reservat, har einki grør, og sov verða vit spurd hvi vit ikki dyrka upp lendi sum eitt nú Transkei. Tí um tú sat í oyðimørk, eitt hanaglev frá oføra fruktageðum garði við rennandi vatni, og garðurin tilhoyrd teg, hvi skuldi tú tá hildið fram at búa í oyðimørkini?«

Jaqueline Williams

segði eisini, at innanfyri SACC eru 20 mió. fólk. Tað verður hildið upp á, at Zionist-kirkjan í Suðurafrika, sum hevur 5 mió. limir, ongan pening fær úr útlandum frá, meðan 96% av peninginum hjá SACC kemur uttaneftri. orsøkin er tann, segði Williams, at Zionist-kirkjan ikki røkir hjálparstarv av nøkrum slag, meðan SACC ansar eftir politiskum fangum, familjum teirra og skulanæmingum, ið verða fongslaðir av suðurafrikansku lögregluni.

Hvat hendir um Vesturheimurin, og tá helst USA, Bretland og Vestur-Týskland, flyta sínar fyrirtøkur og iløgur úr Suðurafrika?

»Vit fara at liða meira,« segði Williams, »men liðingin verður styttri. Teir europearar, ið tosa og hugsa sum suðurafrikanarar og sum eg viðhvørt móti í Europa, viðganga at teir bert kenna Suðurafrika íggjøgnum fjølmiðlarnar. Hvi fara teir ikki hagar, vitja og siggja fyrri seg sjálvar hvussu ræðulig støðan er? Teir vilja »í friðarins navni« hava okkum at biða 500 ár afturat eftir frígering, valrætti og javnrættindum. Teimum nýtist ikki stúra fyrri ikki at fáa innferðarloyvi, tí tað eru júst slikir, Botha vil hava til at skriva um viðurskiptini í Suðurafrika. Men teir tykjast kenna seg tryggari í sleyg-politikkinum. Vit sita øll og hoyra upp á slatur, royndu at fáa greiðu á tí og vænta meira slatur. Tað svarta í Suðurafrika fer at sigra. Vit hava viljan til frígering og vit

Jaqueline Williams helt prædikuna í Vesturkirkjuni. Hon er gudfrøðinæmingur — verður útskrivað sum gudfrøðingur um eitt ár

hava viljan til at líva samrøðu við hetta frilíka frælst liv,« segði Jaqueline Williams.

Sosialurin fer í næstum at prenta gjølligari

etj.

Sowetodagurin altjóða solidaritetsdagur

16. júní vóru 10 ár liðin, síðan sorgarleikin í Soweto. Hetta er ein tann ljótasti dagur í søguni hjá okkum hvítu.

Hesin dagur átti, eins og 1. mai, at verði ein altjóða solidaritetsdagur, har vit áttu at sýnt samkenslu og stuðul við okkara næstum í Suðurafrika, ið mugu stríðast fyrri rættindum, ið vit meta sum sjálvsøgd.

Henda dagin skipaði Vesturkirkjan fyrri gudstænastu við luttøku av suðurafrikanska prestinum og var hetta ein løta, har ein ofta av skomm og skuldarkenslu, mátti hyggja niður meðan

prædikaði, hóast hon legði dent á, at vit ikki áttu at skammast ella syrgja yvir tað, ið farið var, men heldur hjálpa

næstum okkara, teimum svørtu í Suðurafrika í stríðnum at vinna menniskjanslig rættindi.

Hetta kveldið mátti ein ásanna, at samkomuni í Vesturkirkjuni fór tann stóri næstakærleikin ikki at koma frá. Hetta var eitt kveld, har ein sum feryingur átti at skammast av føroysku »egoismuni«, ið visti seg við litlu luttøkuni, ið var.

Ofta kemur fyrri at smáar tjóðir, sum t.d. Føroyar, verða fluttar í talvinum hjá stórveldinum.

Tann dagin vit verða flutt, mugu vit bert vóna at solidaritetskenslan aðrastaðni røkkur longur enn tann í Havn.

Eg vil enda við eini yrking hjá Helgu Menschen. Hon ljóðar nakað soleiðis á føroyskum:

Sig eitt orð, hvørt tú ið enn hevur varrar orð kunna gerast sólir orð kunnu gerast vøtn orð kunnu opna portur orð kunnu byggja brýr orð kunna fella veldisharrar um nóg nógv av okkum brynja okkum við orðum tosa tosa tað skylda vit teimum ið tosaðu meðan tey enn høvdu varrar.

Eyðólv Dimon

Jaqueline Williams tekur imóti »symbolskum« kekki frá forsprákarunum fyrri Norrønt Dagsverk.